

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME.

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap Justitie en Handhaving
- Principiële goedkeuring

Samenvatting:

Dit besluit regelt de oprichting van een Intern Verzelfstandigd Agentschap Justitie en Handhaving zonder rechtspersoonlijkheid binnen het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie. Het agentschap wordt opgericht met als doel om de Vlaamse bevoegdheden inzake justitie en handhaving te bundelen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

De betrokken beleidsvelden zijn:

- Beleidsveld Welzijn van beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
- Beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie

Een nieuw agentschap Justitie en Handhaving wordt opgericht binnen het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie.

De medewerkers die zullen worden ondergebracht in het nieuwe agentschap komen gedeeltelijk uit het Beleidsveld Welzijn en gedeeltelijk uit het Beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie.

Beleidsdoelstellingen:

Het voorliggende besluit geeft uitvoering aan het volgende engagement in het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024:

“We halen de justitieuizen uit Welzijn en brengen die onder bij Kanselarij en Bestuur, waarbinnen we een specifieke cluster Justitie en Handhaving creëren.”

“De Vlaamse minister bevoegd voor Justitie en Handhaving waakt over de samenhang van de Vlaamse justitiële bevoegdheden met de bestuurlijke handhaving. Hij heeft bijgevolg de coördinerende rol m.b.t. de stroomlijning van de bestuurlijke handhavingsprocedures en het handhavingsbeleid.

(...)

De Vlaamse bevoegdheden inzake Justitie en Handhaving zitten vandaag versnipperd. Dit bemoeilijkt de geïntegreerde aanpak van misdrijven en inbreuken. We maken een einde aan deze versnippering. Het justitiebeleid wordt een aparte Vlaamse bevoegdheid met minstens de volgende aspecten:

- Het jeugddelinquentierecht,*
- De coördinatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden,*
- De justitiehuisen, en het Vlaams centrum elektronisch toezicht (VCET),*
- De juridische eerstelijnsbijstand,*
- De opvolging en rapportering van mensenrechtenverdragen,*
- Het positief injunctierecht,*
- De coördinatie van het strafrechtelijk en veiligheidsbeleid binnen de Vlaamse bevoegdheden,*
- De coördinatie van de Vlaamse bijdrage aan de (totstandkoming van de) nieuwe Kadernota integrale veiligheid en de opvolging ervan, alsook de eventuele bijdrage aan federale actieplannen en de opvolging daarvan,*
- De bestuurlijke bestrijding van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit,*
- De implementatie van het kaderdecreet bestuurlijke handhaving en een stroomlijning van de handhaving,*
- De ondersteuning van lokale besturen bij de handhaving van Vlaamse decreten,*
- De gecoördineerde uitwisseling van gegevens met federale inlichtingen- en veiligheidsdiensten, en*
- Het optimaliseren van de dienst Vlaamse bestuursrechtscolleges, en*
- Het verbeteren van de Vlaamse bestuursrechtspraakregels.”*

We vermelden dat twee van bovenstaande aspecten zich op dit ogenblik nog niet in het agentschap zullen bevinden gezien de complexiteit en verwevenheid met andere beleidsdomeinen, namelijk:

- Het jeugddelinquentierecht*
- De opvolging en rapportering van mensenrechtenverdragen. De Vlaamse regering besliste op 9 juli 2021 om deze bevoegdheid terug over te dragen aan de Vlaamse minister bevoegd voor buitenlands beleid.*

Alle overige aspecten zullen wel in het agentschap worden opgenomen.

“Hiermee brengen we onder meer de bevoegdheden die door de zesde staatshervorming overgedragen werden, samen. Om de Vlaamse bevoegdheden inzake justitie en handhaving coherent aan te sturen is een nauwe samenwerking met de verschillende betrokken vakministers noodzakelijk.”

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De oprichting van het nieuw beleidsveld “Justitie en Handhaving” binnen het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie ter voorbereiding van de oprichting van het nieuwe Agentschap, werd reeds principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 10 juli 2020 (IVR 2020 1007 DOC.0685/1TER en DOC.0685/2TER).

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Met dit besluit wordt een nieuw Agentschap Justitie en Handhaving opgericht binnen het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie, en dit als Intern Verzelfstandigd Agentschap zonder rechtspersoonlijkheid.

Momenteel situeren de Vlaamse bevoegdheden inzake justitie, handhaving en de bestuursrechtscolleges zich verspreid over verschillende entiteiten in verschillende beleidsdomeinen. De oprichting van het agentschap Justitie en Handhaving heeft tot doel deze bevoegdheden samen te brengen in één agentschap.

Binnen het agentschap zullen volgende taken opgenomen worden:

- Het uitvoeren, op verzoek van een opdrachtgever, van opdrachten in het kader van een gerechtelijke procedure of ter uitvoering van een gerechtelijke beslissing, conform artikel 5, § 1, III, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen;
- het onthaal, het informeren, het bijstaan en doorverwijzen van slachtoffers;
- het organiseren van juridische eerstelijnsbijstand, vermeld in artikel 5, §1, II, 8°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen;
- het coördineren van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden, vermeld in artikel 5, §1, II, 7°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen;
- het coördineren van de ketenaanpak en de Family Justice Centers;
- de organisatie en werking van de erkennings- en bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik;
- het uitbouwen, installeren, faciliteren en in stand houden van sectoroverschrijdende netwerken op het kruispunt van justitie, politie, welzijn en zorg, of deelnemen aan dergelijke netwerken;
- het coördineren en ontwikkelen van het algemeen Handhavingsbeleid op bestuurlijk en strafrechtelijk niveau, en het implementeren van het kaderdecreet bestuurlijke handhaving;
- het vaststellen van de Vlaamse strafrechtelijke prioriteiten en het beïnvloeden van ondersteuning bij het gebruik van het injunctierecht;
- het operationeel ondersteunen van de Vlaamse bestuursrechtscolleges;
- het uitvoeren van beleidsvoorbereidend werk inzake regelgeving betreffende de Vlaamse bestuursrechtscolleges;
- het voorbereiden, monitoren, en opvolgen van beleidsinitiatieven en deze doorvertalen naar de praktijk zodat een coherente uitvoering van de taken van het agentschap kan gegarandeerd worden, met inbegrip van de coördinatie van het strafrechtelijk en veiligheidsbeleid, zoals de deelname aan het algemeen beleid inzake strafrecht, vermeld in artikel 11bis van de Bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen;
- het ontwikkelen en implementeren van een beleidsdomeinoverschrijdend juridisch kader voor de bestuurlijke handhaving van de georganiseerde criminaliteit;
- het ontwikkelen en implementeren van beleidsdomeinoverschrijdende databanken en IT-toepassingen ter ondersteuning van de actoren betrokken bij justitie, bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving en bestuursrechtspraak;

- het faciliteren, voorbereiden en opvolgen van het overleg met het College van procureurs-generaal, zoals bedoeld in het samenwerkingsakkoord van 7 januari 2014 tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid;
- het gecoördineerde uitwisselen van gegevens met federale inlichtingen-, veiligheids- en politiediensten.

Tot slot zullen de personeelsleden van het Agentschap bestaan uit:

- Alle medewerkers van het Project Coördinatie Vlaamse Handhaving ("CVH"), dewelke zich momenteel al binnen het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie bevinden;
- Alle medewerkers van de afdeling Justitiehuisen, dewelke zich momenteel binnen het beleidsveld Welzijn bevinden;
- Alle medewerkers van het team hulp en dienstverlening aan gedetineerden van de afdeling Welzijn en Samenleving, dewelke zich momenteel binnen het beleidsveld Welzijn bevinden;
- Een gedeelte van de medewerkers van de ondersteunende diensten (meer specifiek de afdelingen Human Resources en Organisatie, Beleidsontwikkeling en Beleidsinformatie, Communicatie en Kennis van het departement WVG), dewelke zich momenteel binnen het beleidsveld Welzijn bevinden. Dit wordt bepaald op basis van een oefening die hierover plaats vindt tussen de ministers van Justitie en Handhaving en Welzijn. Deze oefening bouwt verder op de uitsplitsing die op vraag van de ministers werd gemaakt door Ernst & Young en zit in een finale fase.

De nominatieve lijst van medewerkers zal meegegeven worden in het overhevelingsbesluit.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

INHOUDSTAFEL

HOOFDSTUK I ALGEMENE BEPALINGEN
 HOOFDSTUK II BENAMING, DOELSTELLINGEN EN TAKEN VAN HET AGENTSCHAP
 HOOFDSTUK III AANSTURING EN LEIDING VAN HET AGENTSCHAP
 HOOFDSTUK IV DELEGATIE VAN BESLISSINGSBEVOEGDHEDEN
 HOOFDSTUK V CONTROLE, OPVOLGING EN TOEZICHT
 HOOFDSTUK VI SLOTBEPALINGEN

HOOFDSTUK I ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

HOOFDSTUK II BENAMING, DOELSTELLINGEN EN TAKEN VAN HET AGENTSCHAP

Artikel 2

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 3

Het agentschap wordt opgericht om de Vlaamse bevoegdheden inzake justitie en handhaving te bundelen in één agentschap.

Het agentschap heeft als missie te zorgen voor een efficiënte en daadkrachtige uitvoering van het beleid inzake Justitie en Handhaving. Daarbij is het de bedoeling om enerzijds slachtoffers centraal te zetten en anderzijds de daders kordaat op te volgen en straffeloosheid te voorkomen. Op die manier tracht het agentschap nieuwe slachtoffers te vermijden. Bij inbreuken op Vlaamse regelgeving moeten bestuurlijke handhaving en strafrechtelijk beleid complementair worden ingezet, zodat iedere inbreuk een gepaste reactie krijgt. Met een proactief en slagkrachtig beleid, waarbij het strafrecht en veiligheidsbeleid op elkaar wordt afgestemd, zal zo efficiënter ingezet worden op de veiligheid van burgers.

Artikel 4

De opdrachten vermeld in 1° behelzen onder meer de begeleiding van daders, het uitvoeren van elektronisch toezicht, bemiddeling, het uitvoeren van maatschappelijke onderzoeken en de begeleiding van uithuisgeplaatsten bij een tijdelijk huisverbod. Aangezien deze opdrachten door de federale overheid worden bepaald, worden deze niet nominatief opgesteld in punt 1°.

De operationele ondersteuning van de Vlaamse bestuursrechtscolleges, vermeld in 8°, heeft betrekking op de algemene ondersteuning die nu reeds in de praktijk aan de bestuursrechtscolleges wordt geboden door het departement Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse zaken en Justitie. Deze ondersteuning wordt nu juridisch verankerd bij het Agentschap Justitie en Handhaving, zonder daarbij afbreuk te doen aan het huidig DBRC-decreet.

Punt 11° omhelst de uitvoering van het beleidsvoorbereidende werk voor de regelgeving van de Vlaamse bestuursrechtscolleges, zoals het thans bestaande DBRC-decreet en het DBRC-besluit. In toepassing van onder meer het grondwettelijke beginsel van de scheiding der machten is het aangewezen dat deze taken niet worden uitgevoerd door de bestuursrechtscolleges zelf of door de direct ondersteunende diensten van deze bestuursrechtscolleges (m.n. de DBRC). De taak van het Agentschap inzake beleidsvoorbereiding vindt ook zijn inspiratie in de federale praktijk waarbij de beleidsvoorbereiding inzake de werking van de hoven en rechtbanken door de FOD Justitie wordt verzorgd. Deze taak kadert mede in artikel III.2 van het Bestuursdecreet, waarbij de DBRC wordt betrokken voor structurele samenspraak en samenwerking binnen het beleidsdomein met het oog op het leveren van beleidsgerichte input.

Voor het overige behoeft dit artikel geen verdere toelichting.

Artikel 5

Het eerste jaarlijks ondernemingsplan voor het agentschap zal opgemaakt worden ten laatste op 15 maart 2022. Bij het begin van elke nieuwe legislatuur wordt een meerjarig ondernemingsplan opgemaakt.

Artikel 6 tot 13

Deze artikelen behoeven geen verdere toelichting.

HOOFDSTUK VI WIJZIGINGSBEPALINGEN

Artikel 14

Deze wijzigingsbepaling betreft een eerder over het hoofd geziene aanpassing van het beleidsveld 'welzijn'. Aangezien de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en de juridische eerstelijnsbijstand onderdeel uitmaakt van het beleidsveld 'justitie en handhaving', is het noodzakelijk om deze elementen (art. 5, §1, II, 7° en 8°) te schrappen bij het beleidsveld 'welzijn'.

Artikel 15

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 16

Deze wijzigingsbepaling schrapt “de organisatie, de werking en de opdrachten van de justitiehuisen en van de dienst die de uitwerking en de opvolging van het elektronisch toezicht verzekert” als bevoegdheid van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Artikel 17

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

HOOFDSTUK VII SLOTBEPALINGEN

Artikel 18

Overeenkomstig artikel 61 van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 september 2020 over de reorganisatie van het beleidsdomein Kanselarij en Bestuur en de samenvoeging van het beleidsdomein Kanselarij en Bestuur met het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen bepaalt de inwerkingtreding van onderhavig besluit ook de datum waarop het beleidsveld justitie en handhaving zoals vermeld in artikel 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 september 2020 over de reorganisatie van het beleidsdomein Kanselarij en Bestuur en de samenvoeging van het beleidsdomein Kanselarij en Bestuur met het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen operationeel wordt.

Artikel 19

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing is budgetneutraal.

Het exact over te hevelen bedrag aan personeels-, werkings- en investeringsmiddelen zal definitief kunnen bepaald worden op het moment dat de nominatieve lijst (cf. hierboven) klaar is. In functie van deze besprekingen zal een voorstel van begroting ingediend worden ter beslissing van de Vlaamse Regering.

De Inspecteur van Financiën verleende hiervoor een gunstig advies op 24 juni 2021.

Het akkoord van de Vlaamse minister bevoegd voor het budgettair beleid werd verleend op 9 juli 2021.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft in deze fase geen weerslag op het personeelsbestand of de personeelsbudgetten. In functie van de lopende besprekingen met de minister van Welzijn over de

overheveling van een deel van het ondersteunend personeel van het departement WVG zal een voorstel van personeelsplan ingediend worden, ter goedkeuring van de Vlaamse Regering en voorafgaand aan de oprichting van het Agentschap.

De overdrachten van personeelsleden zullen bij afzonderlijk besluit geregeld worden.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de gemeenten, de OCMW's, de intercommunales of de provincies voor wat betreft hun personeel, de werkingsuitgaven, de investeringen en schulden of de ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

Na de principiële goedkeuring wordt het besluit voor advies voorgelegd aan de Raad van State.

We bekijken of we in de tweede fase ook de NADO en de controle op het sportschuttersdecreet kunnen toevoegen aan het Agentschap Justitie en Handhaving, mits daarvoor de nodige VTE en werkingsmiddelen worden overgedragen om de aan deze controle verbonden opdrachten op een doelmatige en correcte manier te laten uitvoeren. De minister bevoegd voor Sport zal, in overleg met de minister bevoegd voor Justitie en Handhaving, daarom laten beoordelen of de huidige beschikbare VTE en werkingsmiddelen afdoende zijn om de decretale opdrachten correct te laten uitvoeren.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting van het Intern Verzelfstandigd Agentschap Justitie en Handhaving.
- 2° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten over voornoemd ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies in te winnen van de Raad van State, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme.,

Zuhal DEMIR